

İNSANIN ANLAM ARAYIŞI

İnsanlık varlık serüveninde gözünü açtığında içinde kendini bulduğu acayib bir alemle buluşuyor. Ve aynı insan bu alemi kendisine verilen cihazat ve latifeleri ile tanımaya, anlamaya ve yorumlamaya başlıyor.

Ve bu süreç kişi ister semavi ister arzi insanı bu yorumlamalar için mutlaka bir kaynaktan beslenir ve bu beslendiği kaynaktan oluşturduğu anlamlarla kendine bir inanç oluşturur. Bu süreç nurlarda şöyle ifade ediliyor:

İşte bak: Âlem-i insaniyette, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar iki cereyan-ı azîm, iki silsile-i efkâr; her tarafta ve her tabaka-i insaniyede dal budak salmış, iki şecere-i azîme hükmünde... Biri, silsile-i nübüvvet ve diyanet; diğeri, silsile-i felsefe ve hikmet, gelmiş gidiyor. Her ne vakit o iki silsile

İnsanın bu anlam arayışındaki yolculuğunun nübüvvet ve felsefe ayrımının başlamasının ve neticede de bir inanç haline gelme durumu aslında fitratın kaçınılmaz bir süreci ve sonucudur.

Dersimi okurken Kur'an'ın bu aşırıdaki manevi tefsiri olan Risale-i Nur üzerinde çok güzel bir tevhid dersi olan 22. Söz'ün temsil kısmı nazarıma carptı.

Bu kısım doğru yanlış metodlarla dinin hassaten Allah'ın sorgulandığı bu dönemde insanın din ile buluşma zemininin fitrat üzerine nasıl gerçekleştiğine dair çok güzel ve etkili bir metodu ders veriyor.

Öncelikle bu tür düşüncelerin yayılması İslamiyet için tehlike oluşturmaz. Zira İdam öğretisini akıl üzerine inşa eder. Akıl çalıştırılmasına dair teşvikte bulunur.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ * أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ * أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ

437

gibi kudsi havaleler ile, akli istişhad ediyor ve ikaz ediyor ve akla havale ediyor, tahkike sevk ediyor. Onun ile, ehl-i ilim ve ashab-ı akla din namına makam veriyor, ehemmiyet veriyor. Katolik Mezhebi gibi akli azletmiyor, ehl-i tefekkürü susturmuyor, körükörüne taklid istemiyor.

Burada dikkat etmem gereken yöntem sorgulamanın, sormanın fitrat üzerinden kendi düşünce dünyamın, fitratımın sorularını tesbit edip cevap aramak. Zira din insanın suuru ile gelişen bir hakikattir. Bu usul takip edilmeyip bano ait olmayan haricaten baskalarının sorularını takip ederek yapacağım sorgulama mutlaka sonucuz kalacaktır. Birde bu fitratıma ait olmayan soruşturmaya, sorgulamaya cevabı hakla botilin mezc olduğu bir arada satıldığı sosyal medya üzerinden cevap almaya kalkınca iş icinden çıkamaz bir hale geliyor.

22. Söz'de iki ayet tefsir ediliyor.

Yirmiikinci Söz

[İki makamdır]

Birinci Makam

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ * وَتِلْكَ الْأَمْثَالَ نَضْرِبُهَا

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

ALLAH İNSANLARA MİSALLER
VERİR Kİ DÜŞÜNÜP ÖĞÜT
ALSINLAR
(İBRAHİM-25)

DÜŞÜNSÜNLER DİYE İNSANLARA
BİZ BÖYLE MİSALLER VERİYORUZ
(HAŞİR-21)

Yirmiikinci Söz'de bu ayetler tevhid eksenli iki makamda tefsir ediliyor. Benim dikkatimi bu sözde bu ayetlerin tefsirinde kullanılan temsil. Dersim bu temsil ve temsil üzerinde geçen bazı ifade ve kavramlar üzerine olacak Temsili hakikat ile beraber okuyacağım. Temsil söyle;

Bir zaman iki adam, bir havuzda yıkandılar. Fevkal de bir tesir altında kendilerinden geçtiler. Gözlerini açtıkları vakit gördüler ki; acib bir  leme g t r lm şler. Oyle bir âlem ki, kemal-i intizamından bir memleket hükmünde, belki bir Şehir hükmünde, belki bir saray hükmündedir. Kemal-i hayretlerinden etraflarına baktılar. Gördüler ki: Bir cihette bakılsa azîm bir

İnsan ilim dairesinden kudretin teması ile mahluk olarak ana rahminde adeta bir havuz içinde balar.

Buđun modern tıp üzerinden baktığımızda anne karnında bebeğin etrafını saran bir sıvı vardır. Amniyon sıvısı denilen bu sıvı bebeği enfeksiyonlara, ani darbelere, travmalara karşı korur ve bebeğin rahim içinde çok konforlu bir biçimde yaşamasını sağlar.

Fevkalade tesir ile kendilerinden geemesi ana rahminde bize yapılan tasarruflara işaret olabilir.

“...Sizi de annelerinizin karınlarında,    karanlık içinde, bir yaratışın ardından diğerine çevirerek yaratıyor. Rabbiniz olan Allah işte budur...” (Zümer, 39/6)

Birinci karanlık:

H re fazı: Karanlık bir tünel olan falopda.

İkinci karanlık:

Doku fazı: Anne rahminin i  derisi içindeki karanlık bir ormanda.

  n  karanlık:

Organ fazı: Amnion suyu dediğimiz bir sıvı ile kaplı olan ve deniz dibini andıran bir b gede.

Ve  yet ekliyor, “İşte ben Rabbiniz olan Allah'ım.”

“Sonra nutfeyi alaka yaptık. Peşinden alakayı mudğa (bir çiğnem et) yaptık, bir çiğnem eti kemik(lere) çevirdik (ve) o kemiklere de et (kaslar) giydirdik.” (Mü'minun, 23/14.)

gibi ayetlerde ifade edilen had ve hesaba gelmez tesir ve tasarruf ile sürekli kendimizden geçerek yaradılıyoruz

Doğduğumuz anda varlık sahasına çıktığımız anda görüyoruz ki acib bir aleme geldik. Bu hayatı görünce bana verilen bütün cihazatların bir anlamı olduğunu anlıyorum. Eğer hayatı ana rahminden ibaret zannettiğimde o dar olan rahim içinde el, ayak, kulak vs. organlar dar olan ana rahmini daraltan anlamsız ve gereksiz şeylerdi. Ama dünya hayatına gelince, gözümü açıp şahit olduğum bu alem ile bütün bu cihazat ve organlar anlam kazandı.

Aynen bunun gibi

BEŞİNCİ MEDAR:

Beşerin cevher-i ruhunda derc edilmiş gayr-ı mahdud istidadat ve o istidadatta mündemiç olan gayr-ı mahsur kabiliyetler ve o kabiliyetlerden neş'et eden hadsiz meyiller ve o hadsiz meyillerden hasıl olan nihayetsiz emeller ve o nihayetsiz emellerden tevellüd eden gayr-ı mütenahî efkâr ve tasavvurat-ı insaniye, şu âlem-i şehadetin arkasında bulunan saadet-i ebediyeye elini uzatmış, ona gözünü dikmiş, o tarafa müteveccih olmuş olduğunu ehl-i tahkik görüyor. İşte hiç yalan söylemeyen fitrat ve fitrattaki şu kat'î ve şedid ve sarsılmaz meyl-i saadet-i ebediye, saadet-i ebediyenin tahakkukuna dair vicdana bir hads-i kat'î veriyor. Onuncu Söz'ün Onbirinci

Bu dünya hayatında bana verilen maddi manevi cihazat ve letaifler benim bu dünya için olmayıp başka bir alem için verildiğini isbat ediyor.

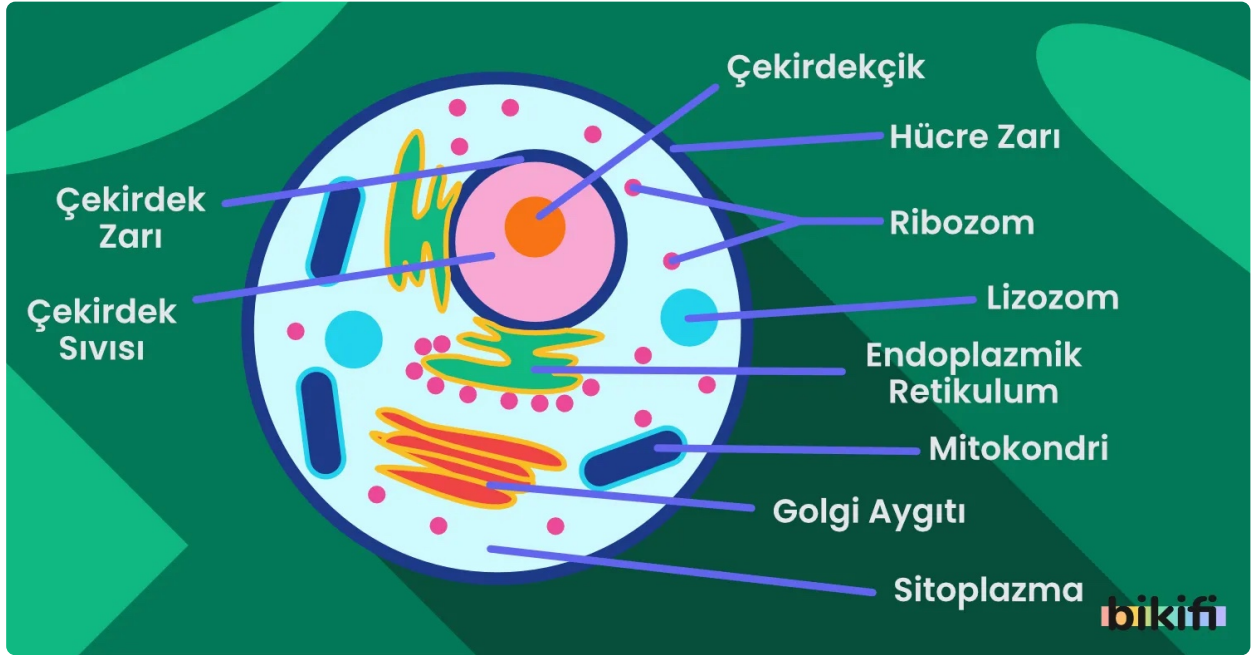
Temsilde gözümüzü aattığım g rd g m su alemi memleket, şehir, saray metaforları ile ifade. Buradan sunu anlıyorum kişinin müşahade alanına göre nereden ve ne kadar bakarsa baksın göreceği yegane hakikat nizam, intizam bir mükemmellik.

Bedevi arap çöllerinde yol, yordam bilmez, eğitimden ve organize hayat bilmez, kendinden öte hic bir  adırbrdan sistemli, düzenli bir hayat  ıkmaıpcası gibi varlık sahasında var oluša baktığımda kendini bilmez, kendinden başka hic bir seyide bilmez, ilmi, kudreti, iradesi, sunu olmayan varlıklar silsilerinden nizam, intizamlı ve hikmetli bir sistem, senkronize hareket eden bir var oluğu m sahade ediyorum. Bu makro planda memleket, orta  lcekl  bir nazarda şehir, daha mikro planda saray gibi herseyde ve heryerde gözüküyor.

hükmünde, belki bir Şehir hükmünde, belki bir saray hükmündedir. Kemal-i hayretlerinden etraflarına baktılar. Gördüler ki: Bir cihette bakılısa azîm bir âlem görünüyor. Bir cihette bakılısa, muntazam bir memleket... Bir cihette bakılısa, mükemmel bir Şehir... Diđer bir cihette bakılısa, gayet muhteşem bir âlemi içine almış bir saraydır. Őu acaib  lemdede gezerek seyran ettiler.

Her insan varlık sahasında var oluša kemali hayret içerisinde dir. Hassaten bugün bilim varlığına ve var oluša kemali hayretin m tecessim halidir. Ehl-i bebgat Kur'anin ayetlerini iřitip secde etmesine fakat iman etmemesi gibi bugün pozitif bilim varlık ve var oluđu olan kudret ayetlerine kemali hayret ile adeta secde ediyor ama iman etmiyor.

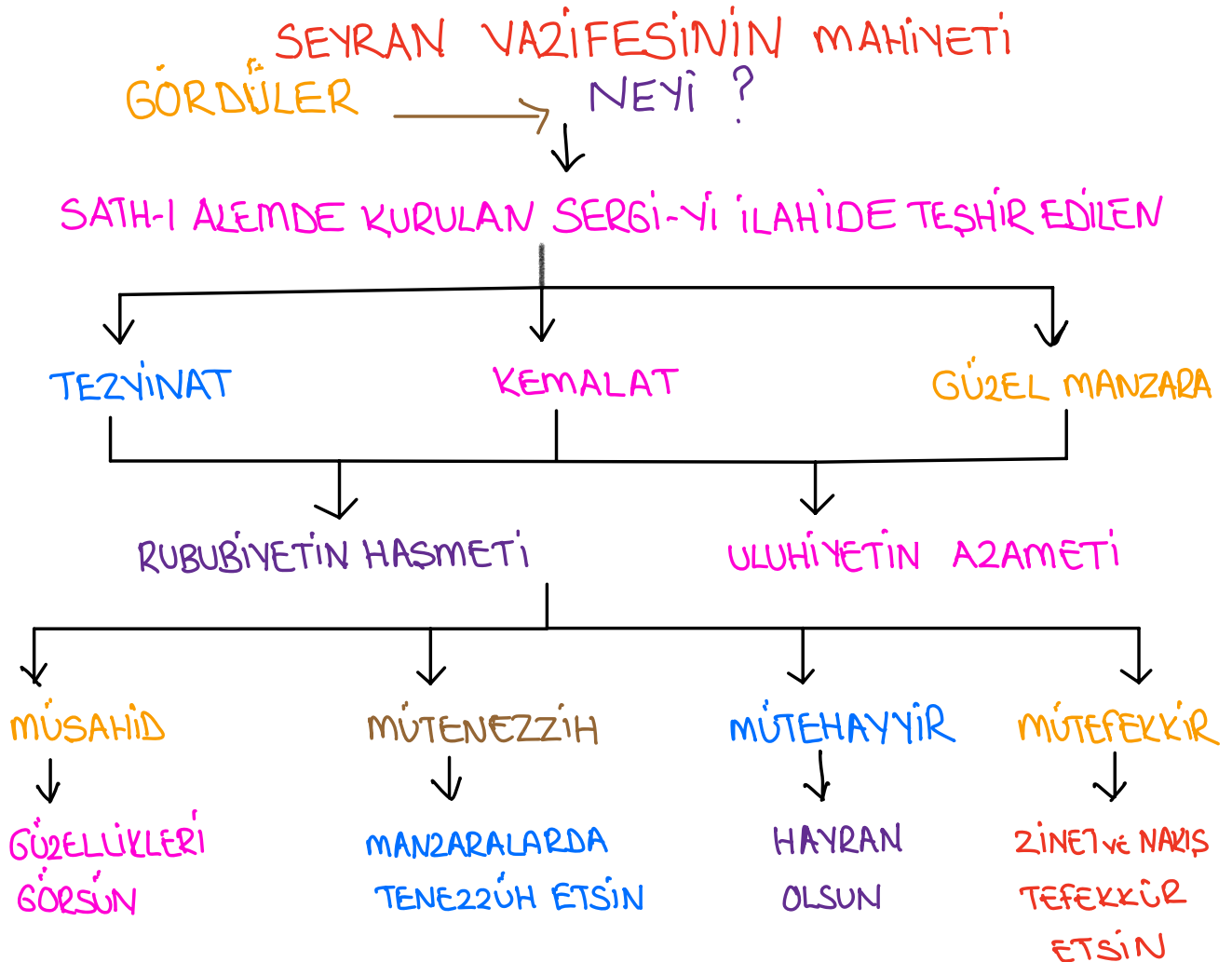
Yine **alem**, **memleket**, **şehir**, **yine alem** metaforları kullanılıyor. Bütün bu farklı boyutlarla ifade edilen sistemler her bir varlıkta aynı anda gözükken var olurların, tasarrufların **vahidiyet**, **emadiyet** olarak **gözükme halidir**. Hücre üzerinden **hücrenin kendisi bir alem**, bileşenleri bir **memleket**, her bileşen unsur bir **şehir**, her bir unsur kendi başına bir **alem**. Makro, mikro bütün alem ve bu alemen her bir ferdi zerreten yıldızlara kadar aynı şekilde.

âlemi içine almış bir saraydır. Şu acıib âlemde gezerek seyran ettiler. Gördüler ki: Bir kısım mahluklar var; bir tarz ile konuşuyorlar, fakat bunlar onların dillerini bilmiyorlar. Yalnız işaretlerinden anlaşılıyor ki, mühim işler görüyorlar ve ehemmiyetli vazifeler yapıyorlar.

İnsan varlık sahasında her daim seyran eder. Fakat ondan istenen bu seyr içerisinde bakması, görmesidir.

Sath-ı âlemde kurulan şu sergi-yi İlahîde teşhir edilen tezyinata, kemalâta, güzel manzaralara ve rububiyetin haşmetiyle uluhiyetin azametine bir müşahid, bir mütenezzih, bir mütehayyir, bir mütefekkir lâzımdır ki, o güzellikleri görsün; o manzaralar arasında tenezzüh etsin; o hârika nakışlara, zînetlere tefekkür ile hayran olsun. Sonra o sergiden Sâni'in celaline,

Seyr esnasında bir kısım mahlukların görülməsi bir tarz ile konuşmaları dillerini anlamasakta işaretlerinden mühim işler yapmaları bütün varlıkların hidemat-ı esya tabir edilen mutlak ilim irade kudret gerektiren işleri yapmalarıdır.

İnsanın bir hususiyeti bütün bu işleri anlayacak bir formatta yaratılmasıdır.

Dördüncü kısım:

Öyle amelelerdir ki; biliyorlar ne işliyorlar ve ne için işliyorlar ve kimin için işliyorlar ve sair ameleler ne için işliyorlar ve o Mâlik-ül Mülk'ün maksadı nedir, ne için işlettiriyor. İşte bu nevi amelelerin sair amelelere bir riyaset ve nezaretleri var. Onların derecat ve rütbelerine göre derece derece maaşları var.

Yani insan bilir, bildiğini de bilir, baskalarınınkini de bilir. İnsanın enfüsü bir şuur vardır.

O iki adamdan birisi, arkadaşına dedi ki: "Şu acib âlemin elbette bir müdebbiri ve şu muntazam memleketin bir mâliki, şu mükemmel şehrin bir sahibi, şu musanna' sarayın bir ustası vardır. Biz çalışmalıyız, onu tanımalıyız. Çünkü anlaşılıyor ki, bizi buraya getiren odur. Onu tanımazsak

İnsan akıyla suuruyla her varlığın arkasında bir var edenin, her fiil arkasında bir failin, her sanatın arkasında bir sanatkârın olduğunu kabul eder ve bilir. Risale-i Nur içerisinde bu fiil-fail arasındaki ilişki üzerinden sanat ve sanatkar ilişkisi üzerinden, varlık ve varlığı var eden ilişkisi üzerinden çok kısa fakat her biri çok sağlam deliller ve akli mantiki mottolar mevcut

Sonra arkadaşı ona cevaben: "Bir köy muhtarsız olmaz. Bir iğne ustasız olmaz, sahibsiz olamaz. Bir harf kâtibsiz olamaz, biliyorsun. Nasıl oluyor ki, nihayet derecede muntazam şu memleket hâkimsiz olur? Ve bu kadar çok servet ki, her saatte bir şimendifer

Nasılki madrub, elbette dâribe delalet eder. San'atlı bir eser, san'atkârı îcab eder. Veled, vâli iktiza eder. Tahtiyet, fevkıyeti istilzam eder ve hâkeza... Bütün umûr-u izafiye tabir ettikleri biri birisiz olmayan evsaf-ı nisbiye misillü şu kâinatın cüz'iyatında ve heyet-i umumiyesinde görünen imkân dahi, vücubu gösterir. Ve bütün onlarda görünen infial, bir fiili gösterir. Ve umumunda görünen mahlukiyet, hâlıkıyeti gösterir. Ve umumunda görünen

Bu fiil arkasında fail, san'at arkasındaki sanatkar hakikatını reddetmekle o fiil içinde fiili yapan failin fiil cinsinden, o san'atı yaparın o san'at cinsinden olmasını kabul etmek gerektiği akıl bunu reddeder

İkinci Temsil:

Meselâ Ayasofya gibi kubbeli bir câmiin kubbesindeki taşlarını durdurmak vaziyeti ve muallakta durdurması bir ustaya verilse, o vaziyeti onlara kolayca verebilir. Eğer o vaziyete girmesi, taşlara havale edilse, herbir taş umum taşlara hem hâkim-i mutlak, hem mahkûm-u mutlak olmak lâzım gelir. Tâ ki, birbirine başbaşa verip, muallakta durabilsinler. O halde o ustanın kolayca gördüğü işini görmek için yüz usta kadar, yüz derece işinden daha ziyade işler görülecek, sonra o vaziyetler alınacak.

Eşya içinde esyayı yaratanı aramak heykel içinde heykeltraşı aramak, sepha içinde sephayı yapan ustayı o sephanın cinsinde bir şey olarak aramak gibi aklın mantığın reddettiği bir şey olduğu gibi varlığı ve alemi yaratanı alem içinde varlık cinsinden bir şey olarak anlamak ve aramak hiçbir şuurlu varlığın kabul edemeyeceği bir şeydir.

ki: Sâni-i Kâinat, elbette kâinat cinsinden değildir. Mahiyeti, hiçbir mahiyete benzemez. Öyle ise: Kâinat dairesindeki manialar, kayıtlar onun önüne

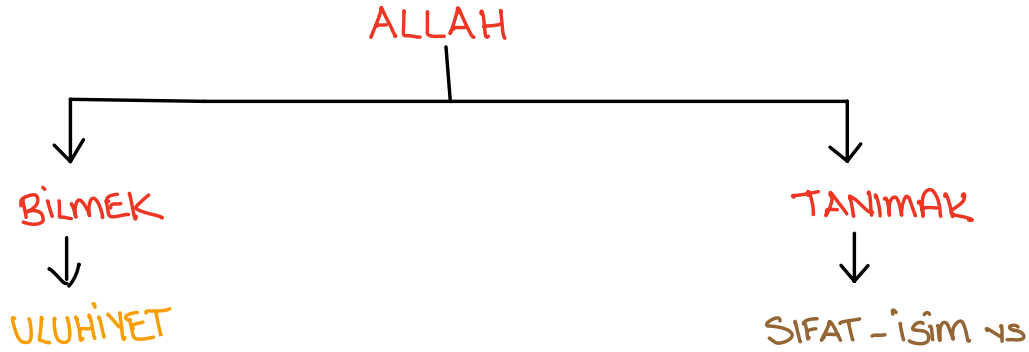
sahibi, şu musanna' sarayın bir ustası vardır. Biz çalışmalıyız, onu tanımalıyız. Çünkü anlaşılıyor ki, bizi buraya getiren odur. Onu tanımazsak

Yalnızca inancsızlar için değil, bu cümle her ehl-i iman için çok önemli bir kavramı içinde barındırıyor. TANIMAK.....

Her insan bir yaratıcının varlığını bilir. Bu fıtratın gelen hakikat olup tarih boyunca gerek çok gerek tek tırnıllı olarak bir yaratıcı bilgisini kabul görmüştür.

İnsan fıtratından gelen bu "yaratıcı" yarı düşünce sisteminde tanrı, semavi dinde Allah'a inanabiliriz.

Fakat bu inandığımızın hakikat olduğuna dair elimizde tutarlı deliller olmalıdır. Buda ancak tanımaya dair yapılacak çalışmalar ile olacak.

Aslında her bilmek inanmak demektir. Bu inanca gerekçesiz kalırsa zamanla yok olur, gerekçelendirildiğinde kuvvetleşir. O yüzden İslam inanca sistemini imandan sonra tanıma üzerine inşa eder. Bu tanıma yöntemi içinde bana varlık aleminde ve insanın nefisinden deliller ayetler verir.

“Ayetlerimizi onlara âfakta ve enfüste (kendi nefislerinde) göstereceğiz...” (Fussilet, 41/53)

Fitrattan gelen bilmeye dayalı inanç enfüste şu farkındalık ile başlar. Gözümü açtığıım şu varlık aleminde her bir esya var oluş sebeb sonuça üzerinden anlamlandırılmayacak bir şekilde adeta verimsiz hayat emmaresi olmayacak bir cilde muhteşem bir yaratılışın var olduğu bir alemdeyim. Mahiyetime baktığıımda da bu varlık aleminde nihayetsiz bir acz ve fakr içinde olup, nihayetsiz düşman ve ihtiyaçcının olduğudur.

İşte ey mağrur nefsim! Sen o seyyahsın. Şu dünya ise, bir çöldür. Aczin ve fakrın hadsizdir. Düşmanın, hacatın nihayetsizdir. Madem öyledir; şu Hâl ve durum böyle olmasına rağmen yine varlık sahasında bütün var oluş içerisinde herşeyin bana hizmet ettiğini gördüğümde iki sonuca varıyorum

Evet kâinatın enva'ını hikmet dairesinde insanın etrafında toplayıp bütün hacatına kemal-i intizam ve inayet ile koşturmak, bilbedahe iki haletten birisidir: Ya kâinatın herbir nev'i kendi kendine insanı tanıyor, ona itaat ediyor, muavenetine koşuyor. -Bu ise yüz derece akıldan uzak olduğu gibi, çok muhalâtı intac ediyor. İnsan gibi bir âciz-i mutlakta, en kuvvetli bir Sultan-ı Mutlak'ın kudreti bulunmak lâzım geliyor. - Veyahut bu kâinatın perdesi arkasında bir Kadîr-i Mutlak'ın ilmi ile bu muavenet oluyor. Demek kâinatın enva'ı, insanı tanıyor değil; belki insanı bilen ve tanıyan, merhamet eden bir zâtın tanınmasının ve bilmesinin delilleridir.

Bu enfüsi delillere daha bir çok misal getirebiliriz. Ama mananın anlaşılması noktasında yeterli olur kanaatindeyim.

Afaki deliller ise bu noktada bana koca bir kainat ve varlık alemi kitab haline gelmiş ayetler oluyor. Herbir esya bana yaratıcıyı bildiren ders veren ayetlerdir.

Yani: "Sahife-i âlemin eb'ad-ı vâsiasında Nakkaş-ı Ezelî'nin yazdığı silsile-i hâdisatın satırlarına hikmet nazarıyla bak ve fikr-i hakikatle sarıl. Tâ ki mele-i a'lâdan uzanan şu selasil-i resail, seni a'lâ-yı illiyîn-i tevhide çıkarsın."

Şu kitabın heyet-i mecmuasında öyle parlak bir nizam var ki, nazzamı güneş gibi içinde tecelli ediyor. Her kelimesi, her harfi birer mu'cize-i kudret olan bu kitab-ı kâinatın te'lifinde öyle bir i'caz var ki, bütün esbab-ı tabiiye, farz-ı muhal olarak

248

muktedir birer fâil-i muhtar olsalar, yine kemal-i acz ile o i'caza karşı secde ederek

سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

diyeceklerdir. Her bir kelimesi bütün kelimatıyla münasebettardır. Ve her

Enfûs ve afakta delillendirilmiş, gerekelendirilmiş imonun billah hakikati varlık alemi üzerinden azami farkındalığa akorıldı. Bu farkındalık tanımının ilk adımlarından zira bir varlık var oluşu ile kendini bir varlık olarak gösterece de var eden; nihayetsiz vecihler ile ifade ediyor.

daha ziyade kâtibinin vücudunu ve vahdetini isbat eder. Çünkü **bir harf, kendi vücudunu bir harf kadar ifade ettiği halde; kâtibini bir satır kadar ifade ediyor.**

İşte varlığın var oluşu haricinde var oluş evreleri ve onda gözükten bütün özellikler satır, satır benim Rabbimi tanıma araçlarıdır.

Bu noktada benim afakta yapacağım en büyük ibadet görmektir.

Görmek tanımının ilk adımı.

22. Söz'de bürhanlar içinde **Ustad hazretleri** her bir bürhanda "**bak, dikkat et, tefekkür et,**" gibi ifadeler ile bu eserin muhatabını **tanımının ilk adımı olan görmeye, dikkat etmeye davet eder.**

Bu görme, dikkat ve tefekkürün neticesinde ben artık **birliğe ulaşacağım.**

وَحْدَهُ

kelimesi onun neticesidir. Her şeyde bir vahdet var. Vahdet ise, bir vâhide delalet ve işaret eder. Evet vâhid bir eser, bilbedahe vâhid bir sâni'den sudûr eder. Bir elbette birden gelir. Her şeyde bir birlik bulunduğundan, elbette bir tek zâtın eseri ve san'atı olduğunu gösterir. **Evet bu kâinat, bin birlikler perdeleri içinde sarılı bir gül gıncası gibidir.** Belki esma ve ef'al-i umumiye-i İlahiyenin adedince vahdetleri giymiş bir tek insan-ı ekberdir. Belki enva'-ı mahlukat sayısınca dallarına vahdetler, birlikler asılmış bir şecere-i tûbâ-i hilkattir. Evet kâinatın idaresi bir ve tedbiri bir ve saltanatı bir ve sikkesi bir, bir bir bir tâ binbir bir birler kadar... Hem bu kâinatı çeviren isimler ve fiiller bir iken, herbiri kâinatı veya ekserini ihata eder. Yani, içinde işleyen hikmeti bir ve inayeti bir ve tanzimatı bir ve iaşesi bir ve muhtaçlarının imdadlarına koşan rahmet bir ve o rahmetin bir şerbetçisi olan yağmur bir ve hâkeza bir bir bir tâ binler bir birler... Hem bu kâinatın sobası olan Güneş bir, lâmbası olan Kâmer bir, aşçısı olan ateş bir, levazımât deposu ve hazineli direği olan dağ bir, sakacı ve sucusu bir ve bağları sulayan süngeri bir ve hâkeza bir bir bir tâ binbir birler kadar...

29

İşte âlemin bu kadar birlikleri ve vahdetleri, güneş gibi zahir bir tek Vâhid-i Ehad'e işaret ve delalet eden bir hüccet-i bahiredir. Hem kâinat unsurlarının ve nevilerinin herbirisi bir olmasıyla beraber, zeminin yüzünü ihata etmesi ve birbirinin içine girmesi ve münasebetdarane ve belki muavenetkârane birleşmesi, elbette mâlik ve sahib ve sâni'lerinin bir olmasına bir alâmet-i zahiredir.

Hatta resimleri ile meshur Leonardo da vinci
"Görmeyi öğrenin. Herseyin birbiri ile alakalı olduğunu
fark edeceksiniz der."

Görme fiili ile birliğe ulaştığımda bu artık müşahade olur.
Varlık var edenle buluşma zemini.

Varlık yani esya yani Kur'an'da geçtiği şekilde "sey"
Ululiyetin Rububiyet sahasında gözükme şeklidir.

Bana düşen ilk adım duyumlar üzerinden var oluşun farkına
varmam bakmam gerek.

Duyularla mesele akıl seviyesinde "okumaya" gelince
akıl var oluşun bütününe anlamaya başlar.

Zaten

Akıl kelime manolarından birisi bağlamaktır.

İlk inen sure Alak suresidir.

Alak Türkçede "alâka" olarak kullanılan kelimeyle aynı
kökten gelir ve "bağlantı, ilgi" anlamına gelir.

Duyularla elde edilen izlenim ve neticesi olan bilgi akla
gelir. Akıl var oluşun bütününe kavradı ve varlıklar üzerin-
de varlık aleminden delilleri topladı. Var oluşun adeta bü-
tününe resmini çaktı enfûs ve afakta hiyerarsi ile delil-
leri topladı akli bilgi dediğim enfûs ve afakta delillere
binaen OKUMAYA yani MÜŞAHADEME ulaştı.

Artık bidayetdeki akıl ile bilinen ULUHİYET mertebesi
enfûs ve afakta deliller ile akli bilmeye okumaya yani
müşahade seviyesine çıktı.

Bu süreç HIRA sürecidir.

TAHARRİSİ OLANA TAHARRİN VARSA HER YER HİRA....

✂ İnsan fıtratın gereği RABBİNİ aramaya ve araştırmaya programlanmış bir varlıktır.

Bu fıtratın gereği olan Rabbini araştırma ve bulma duasına ilk misal Hz Muhammed (ASM)'in nübüvvetten evvel Hira'da ki tefekkür ve uzlet hali verilebilir.

✂ Sonra bu taharriye binaen tefekkür ve uzlet hali insanlara manevi rehberlik yapan asfiya ve ehlullahta da çokça gözüktür.

✂ Bu insanlar yaradılış gayesi olan bu "taharri" yani "araştırma ve sorma" vazifesini ifa etme vazifesini en zor şartlarda hatta hapishanelerde bile bırakmamışlar.

✂ "Kainattan Halıkını soran bir seyyahın müşehadatıdır" diyerek hapishane de olduğu halde kainat tabakalarında "taharrilerini" devam ettirmişler.

✂ Netice de şunu anlıyorum ki önemli olan ve kilitlenmem gereken en büyük gaye Rabbimi aramak yani taharri...

✂ TAHARRİSİ olana her yer HİRA'dır

✂ TAHARRİSİ olmayana da HİRA yalnızca bir dağdır, medrese binadır.

✂ Olduğumuz yere kıymet veren "taharrimizdir"

İlk emir YARATAN RABBİN ADINLA OKU.... !

Fitratında var olan uluhiyet bilgisini, duyuların ile yaptığın delillendirme ile müşahade makamında akli bilgi seviyesine çıkıp varlık icerisinde birliği yani vahdeti görme makamında neticede bütün bu varlık ve var olsun RABBİ ADINA OKUMAK.

Bu ilk oku emrine karşı Efendimiz (asm)'in cevabı ben okuma bilmem oluyor. Buradan iki mana var dünyamda

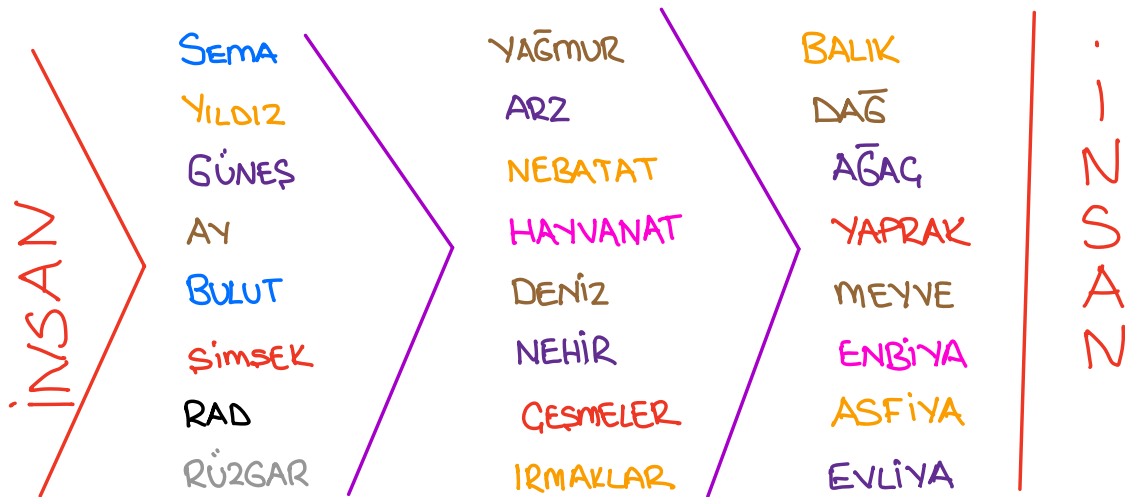
1- Vahye muhatab olmanın ilk ve olmazsa olmaz şartı acz, fakr ve noksan ve kusurun bilinmesidir.

2- İnsan aklıyla okuma alanı sınırlı ve yaratan Rabbin adıyla okumak için bir üst akıl gerek.

Burada çok önemli nokta birliği varlık aleminden toplayarak ilerlemektir. Müşahode bana birliği verir, varlık yani kesret o birliğin tezahürleridir.

Mürîd, Alîm, Hakîm bir zâtı vahdaniyet mertebesinde gösterir. Evet her şeyde bir birlik var. Birlik ise, biri gösterir. Meselâ, dünyanın lâmbası olan

Varlık sahasındaki bu okumalar bir hiyerarşi şeklinde devam eder. Hiyerarşi olarak aklıma Üçüncü Sua ve Yedinci Sua'da takip edilen silsile geldi.

Bu nazari süreç ki benim alemimde Hira süreci olarak yer buluyor. Bu nazari süreç atlanıldı mı müşahade makamında görünenlere dair konusular yanlış anlaşılıp yanlış aktarılıyor.

Nazari araştırması olmayanın müşahadesinin neticelerini doğru anlayamaz.

Kaf dağıcı gördük vs.. 18. Mektup'ta ifade ediliyor.

Şu mes'eleden anlaşılıyor ki: Derece-i şuhud, derece-i iman-ı bilgaybdan çok aşağıdır. Yani: Yalnız şuhuduna istinad eden bir kısım ehl-i velayetin ihatasız keşfiyatı, veraset-i nübüvvet ehli olan asfiya ve muhakkikînin şuhuda değil, Kur'ana ve vahye, gaybî fakat safi, ihatalı, doğru hakaik-i imaniyelerine dair ahkâmlarına yetişmez. Demek bütün ahval ve keşfiyatın ve ezvak ve müşahedatın mizanı: Kitab ve Sünnettir. Ve mehenkleri, Kitab ve Sünnetin desatir-i kudsiyeleri ve asfiya-i muhakkikînin kavanin-i hadsiyeleridir.

DERECE-İ ŞUHUD

EHL-İ VELAYET

İHATASIZ KEŞF

TASAVVUF/TARİKAT

DERECE-İ İMAN-İ BİLGAYB

ASFIYA - MUHAKKİKİN

İHATALI SAFİ AHKAM

VERASET-İ NÜBÜVRET

Simdi iman-ı billah süreci enfûs ve afakta deliller ile güçlendirildi , esya üzerinden tanıma süreci islettirildi.

İman-ı billah ile başlayan süreç marifetullah ile derinlestikçe ortaya çıkan sonuç sevgi yani muhabbetullahtır.

Kat'iyyen bil ki: Hilkatın en yüksek gayesi ve fitratin en yüce neticesi iman-ı billahdır. Ve insanıyetin en âlî mertebesi ve beşerıyetin en büyük makamı, iman-ı billah içindeki marifetullahtır.

Cinn ü insanın en parlak saadeti ve en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullahtır. Ve ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için

Tanımak , tabii doğru tanımak yani yoğun bir marifetullah , sevgiyi netice verir

İnsan bilmediğini arzu edemez , bir şeyi arzu edebilmemiz için ona dair bir idrakimiz olmalı .

Marifetullah çalışmalarını kişinin yaratıcıya doğru çok ciddi bir yönelisidir. Yöneldikçe , yöneliş güçlendikçe marifet artar Marifet arttikça muhabbet artar , muhabbet arttikça bundan hasil olan şey lezzet-i ruhaniyedir.

İçindeki muhabbetullahtır. Ve ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için

223

en safi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir.

Bu oluşan lezzet-i ruhani marifetullaha dair çalışmalarına dair sürekliliğin hareket zembereğidir. İhtiyaç ve lezzet maddi ve manevi bir işte sürekliliğin temel iki unsurudur.

Bu süreç sürekliliği ile takip edilince hakikat yolculuğuna ulaşılır.

1	HAKİKAT - İDRAK	
2	MUHAKEME	} TEFEKKÜR
3	BİLGİ - İNANÇ	
4	İZLENİM	} ZAN

Varlık nesnelere izlenimi ve ona dair ortaya çıkan bilgi ve delillendirilek ulaşılan inanca üzerine ciddi muhakeme ile hakikata ulaşılabilir.

Bu muhakeme sürecinde yalnız kalma, riyazet, uyku gibi kayıtlar minimize edilerek kayıtlar azaltılır duyu aleminden duygu dediğim soyut düşünme, kavramsal düşünme de ilerlenilir.

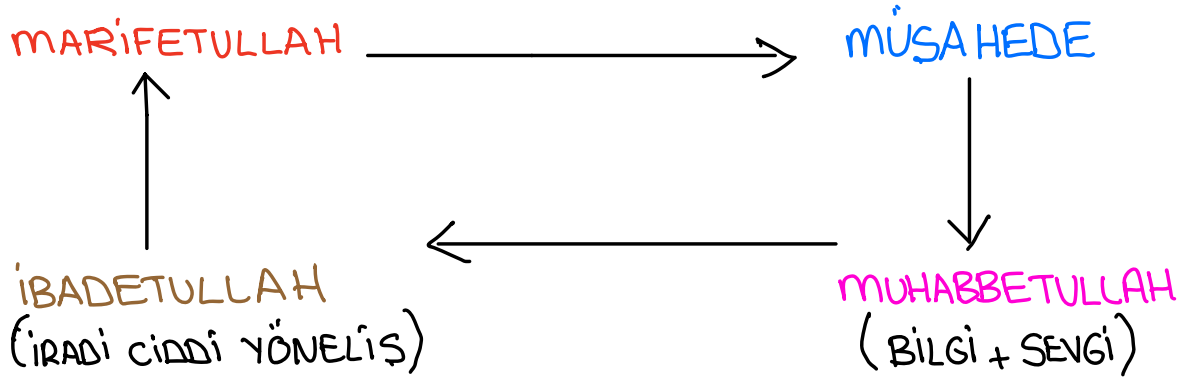
Bu süreçte ilahi bilgi ortaya çıkar. Aslında bilgi artmaz ben Cebrail (as) ile verilen mutlak bilginin benim suyumdakine ulaşırım. Hakikat her insana Cebrail (as) ile sureten verilen aynı kanuniyettir.

Bu bilgi insanın kendini tanıması gibi oldukça, oluş halinde vücuda gelir.

Bu süreç yemeğin kısık ateşte pişme süresi gibi yavaş yavaş, demlene demlene gelişir.

Bu kişinin hayatında fiilde ibadet, düşünce de tefekkür, duygular his dünyasında aşk / sevgi olarak tezahür eder.

Bu tanıma esaslı kalbin ardından gelen amel fayda verir. Kalbin önüne geçen amel kabalık olur.

AMELİN İLİM ÜRETMEŞİ

✦ İçi marifetullah ile doldurularak yapılan ve o ibadet içinde mündemiç olan enfüs ve afaki ubudiyet şuurunu yakalamış bir ibadetin o abid için "ilim ürettiğini" yani ibadet içinde bir marifet kapısını açtığını düşünüyorum.

✦ Bu manaya "Bildikleriyle amel edene bilmedikleri öğretilir" hadisini tefekkür ederken ulaştım ve aklıma Üstad hazretlerinin nurlar içerisinde çokça zikrettiği

✦ tesbihatta ihtar edildi ki:

✦ Ramazan'da ve tesbihatta zuhur etti.

✦ çok sünuhatı tesbihatta başlayan Risale-i Nur'un...

Gibi ifadeler aklıma getirildi.

✦ İlim üreten bir amel, **amelin** gereksinimi olan enfüs ve afaki tefekkür ve ubudiyet halinin yakalanması ile olur.

✦ Yoksa marifet çalışmalarını bir kenara bırakıp bunlara ihtiyaç duymamakla yapılan ibadet ve amellerin Allah indinde bir karşılığı olsa da kişi için ilim üretmez.

✦ Evet gafletle yapılan zikir ve ibadetlerinde mutlaka bir karşılığı vardır buda dini ve dine ait yaşantısını "sevap" üzere inşa edenler için iyi bir kazançtır.

✦ Dini yaşantısını "marifet" yani Allah'ı tanıma üzerine inşaa eden birisi için ilim ibadeti netice verdiği gibi ibadette marifeti netice verir.

İşlediğim paragrafa gelirse Kuran'a tabi olan her ehti-
man bütün fiillerini, ibadetlerini tanıma üzerine inşa
eder. Uyumam gerek mahlukum acizim ama bu aciziyetim
ve varlıksal kusurum ile uyuma ihtiyacı olmayan noksatsız
bir Zâti tanıyorum. Yemek yiyorum amacım hayvanı besle-
mek değil acizliğimi, ihtiyaca sahibi olduğumu idrak ile
Rezzak-ı Hakiki'yi tanımaktır. Oruç tutarım oruç ile acizi-
mi zaafımı anlayıp Samed olan Zâti tanırım. vs vs....

Elhasıl Allah'ın Zâti mutlak gaybdır bilinmez bilinemez.
Amma Allah bilinir, tanınır ve bilim, fen vs bizim bür-
tün bu tanıma ibadetimizi güçlendirir.

Tanım süreci böyle lezzetli bir süreçtir ve İslamiyetin
olmazsa olmaz temel öğretisidir.

Yirmiikinci Söz temsil kısmı şöyle devam ediyor.

Öteki adam dedi: "İnanmam, böyle bahsettiğin gibi bir zât bulunsun ve bütün bu âlemi tek başıyla idare etsin."

Arkadaşı cevaben dedi ki: "Bunu tanımazsak, lâkayd kalsak, menfaati hiç yok; zarar olsa pek azîmdir. Eğer tanımısına çalışsak, meşakkati pek hafiftir, menfaati olursa pek azîmdir. Onun için ona karşı lâkayd kalmak, hiç kâr-ı akıl değildir."

Burada küfrün, inkârın çok büyük anlamsızlığını görüyorum. Bütün bu harika yaratılışı görüp yaratan zâtı inkâr etmek aklen izah edilecek bir şey değildir. Buradan küfrün iki noktasını nazara vermek gerekir

Sâlisen: Hem kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır. Adem-i kabul bir lâkaydlıktır, bir göz kapamaktır ve cahilane bir hükümsüzlüktür. Bu surette çok muhal şeyler onun içinde gizlenebilir. Onun aklı onlarla uğraşmaz. Amma inkâr ise; o adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir. Bir hükümdür. Onun aklı hareket etmeye mecburdur. O halde senin gibi bir şeytan onun aklını elinden alır, sonra inkârı ona yutturur. Hem ey şeytan! Bâtılı hak ve muhali mümkün gösteren gaflet ve dalalet ve safsata ve inad ve mugalata ve mükâbere ve iğfal ve görenek gibi şeytanî desiselerle çok muhalatı intac eden inkâr ve küfrü, o bedbaht insan suretindeki hayvanlara yutturmuşsun!

Küfrün iki kanadı var. Biri adem-i kabul'dür. Bu iman hakikatlarına lakayd kalması, delilsiz isbatsız taasubane reddetmesi. Körü körüne inanmış, hakkın nihayetsiz delillerine rağmen inancını terk etmemesidir. Bu kısım ölüm ve ötesini düşünmeden yaşayıp, zevk ve menfaat peşinde hayret yaşayanlardır.

Diğeri ise kabul-ü ademdir. Hakiki olmayan bir fikri yahut inancı kabul etmek. Hakiki imaniyeyi inkar etmek ve zıddı olan batıla inanmak, fikren isbatına çalışmak.

Bunlara şeytan yardım eder cerbeze ile batılı hak, hakkı batıl gösterecek derecede cerbeze ehlidirler.

Safsata ile hayal dünyalarında kuruntu nevinden öncüler ile önermeler ile fasid kıyasla hakikati red batılı isbat etmeye çalışıyorlar

Mugalata mantık hileleri kullanarak hakikati red batılı isbat etmeye çalışıyorlar.

Mükabere haksız olduğunu bilerek, karşısındakinin doğruluğunu bildiği halde kabul etmemek, kibirlenerek hakkı red ediyorlar.

İğfal gerek fikri gerekse o fikri destekleyen sahte bilgi ve belgeler kullanarak hakkı red etmek, batılı isbat etmeye çalışmak

Görenek gerek toplumsal gerekte akademik hayattan gelen dogmatik itcasubvari küfür üzerine yasayarak hakikati red.

Kabul-ü adem islami inkar ettiği gibi fikri olarak batılı isbat etme yolunu tercih eder. Bu ise muhaldir

KÜFRÜN İKİ YÖNÜ

↓
ADEM-İ KABUL

↓
Lakaydlik
Göz kapamak
Cahilane hükümsüzlük

↓
KABUL-Ü ADEM

↓
Hükümdür
Şeytana tebaiyettir
Gaflet
Dalalet
Safsata
İnad
Mugalata
Mükabere
İğfal
Görenek

Evet bir fende ve bir san'atta mütehasıs bir-iki zâtın o fen ve o san'ata ait hükümleri ve fikirleri, onda ihtisası olmayan bin adamın, -hattâ başka fenlerde âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar- muhalif fikirlerini hükümden ıskat ettikleri gibi; bir mes'elede, meselâ ramazan hilâlini yevm-i şekte isbat etmek ve "Süt konservelerine benzeyen ceviz-i hindî bahçesi rûy-i zeminde var" diye dava etmekte iki isbat edici, bin inkâr edici ve nefyedicilere galebe edip davayı kazanıyorlar. Çünkü isbat eden yalnız bir ceviz-i hindîyi veyahut yerini gösterse kolayca davayı kazanır. Onu nefy ve inkâr eden, bütün rûy-i zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle davasını isbat edebildiği gibi; Cennet'i ve dâr-ı saadeti ihbar ve isbat eden yalnız bir izini, sinemada gibi keşfen bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle davayı kazandığı halde; onu nefy ve inkâr eden, bütün kâinatı ve ezelden ebede kadar zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini isbat ile davayı kazanabilir. Ve bu ehemmiyetli sırdandır ki; hususî bir yere bakmayan ve imanî hakikatlar gibi umum kâinata bakan nefyler, inkârlar (zâtında muhal olmamak şartıyla) isbat edilmez diye ehl-i tahkik ittifak edip bir düstur-u esasî kabul etmişler.

İşte bu katî hakikata binaen binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle imanî mes'elelerde bir tek muhbir-i sadıka karşı hiçbir şübhe hattâ vesvese vermemek lâzım iken, yüzyirmidört bin isbat edici ehl-i ihtisas ve muhbir-i sadığın ve hadsiz ve nihayetsiz müsbit ve mütehasıs ehl-i hakikat ve ashab-ı tahkikin ittifak ettikleri erkân-ı imaniyede; aklı gözüne inmiş, kalbsiz, maneviyattan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şübheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divanelik olduğunu kıyas ediniz.

O serseri adam dedi: "Ben bütün rahatımı, keyfimi; onu düşünmemekte görüyorum. Hem böyle aklıma sığışmayan şeylerle uğraşmayacağım. Bütün bu işler, tesadüfî ve karmakarışık işlerdir, kendi kendine dönüyor; benim

Adem-i kabul nev'inden inkarın temelinde mesuliyet, mükellefiyet altına girmemek var. Keyif ve rahatı bozmamak var. Düşünmemek, oklı ibtal etmek var.

Ve muhtesem yaradılışı ve bu yaradılışın devamını, tesadüfe, kendi kendine oluyora vermek gibi nihayetsiz muhali kabul etmek var.

Akıllı arkadaşı ona dedi: "Senin bu temerrüdün beni de, belki çocukları da belaya atacaktır. Bir edebsin yüzünden, bazan olur ki, bir memleket harab olur."

Yine o serseri dönüp dedi ki: "Ya kat'iyen bana isbat et ki; bu koca memleketin tek bir mâliki, tek bir sâni'i vardır. Yahut bana ilişme."

Cevaben arkadaşı dedi: "Madem inadın divanelik derecesine çıkmış; o inadınla bizi ve belki memleketi bir kahre giriftar edeceksin. Ben de sana oniki bürhan ile göstereceğim ki: Bir saray gibi şu âlemin, bir şehir gibi şu memleketin, tek bir ustası vardır ve o usta, herşeyi idare eden yalnız odur. Hiçbir cihette noksanıyeti yoktur. Bize görünmeyen o usta, bizi ve herşeyi görür ve sözlerini işitir. Bütün işleri mu'cize ve hârikadır. Bütün bu gördüğümüz ve dillerini bilmediğimiz şu mahluklar onun memurlarıdır."

En küçük bir saltanat tecellisinde bile isyanın cezası büyük olurken böyle izzet ve azamet sahibi bir 20'tin saltanatına isyan büyük bir cezayı gerektiriyor.

Ve bu ceza imtihan sırrı ile yalnız isyan edenlere gelmiyor.

Bu asır isbat asrıdır. İsbatın esas olduğu bu zamanda inancımızı dogmalar üzerine bina edemediğimiz gibi, dini tebliğ ettiğimiz insanları da ikna edecek usul ve yöntemleri kullanmalıyız.

Yirmi ikinci Söz'de on iki burhan ile varlık sahasında sürekli müşahade ettiğimiz esya ve onun var oluş safhaları üzerinden isbat edilerek yapılıyor.